

Su Keruwa' nek Sulat ni San Pablo para se ngak taga Corinto

Pesi'una

Su Keruwa' nek Sulat ni Pablo para se ngak taga Corinto sinulat sek panahun ne genda'iruning melengas neg rilasyun ni Pablo bu' sek simbaan ri se Corinto. Santa' tawan ne ngak sakup sek simbaan se Corinto kinumuntra ri ni Pablo ma'ad pi'ita'en su gembagel nek tinguha' ne mpuli' sung melengas nilan nek pekpeneguli'ay bu' pirayagen su gembagel ne dleliyagen bu' mehitabu' ini.

Se guna neg bahin se dlibru keni migasuy si Pablo ri seng melengas neg rilasyun ri sek simbaan se Corinto. Pisabuten tuma ma mikpe'ita' giin ne dlanget metendeng se ngak pektampela' bu' sek peksupak ri sek simbaan. Pirayagen su dleliyagen ne su dlanget ketu medlekelebu'an sek peddiksi' bu' pekpeneguli'ay ri seng melengas neg rilasyun. Mbuus migandyu' giin ri sek simbaan neng mengmelibegain arun sek pegabang ri se ngak pupus ne ngang mektetu'u ritu seg Judea. Ri se ketapusan ne nga kapitulu, pineliperan ni Pablo suk pekegapustulisen kuntra sek santa' tawan ritu se Corinto neng migena'ena' ri se gegulingen nilan ne gilang sung metuud ne nga gapustulis bu' mingaleg ilan ne si Pablo sala seng mini' ne gapustulis.

Ngang Misulat ri se Dlibru keni

- I. Pesi'una 1.1-11
- II. Si Pablo bu' suk Simbaan se Corinto 1.12—7.16
- III. Su Gabang para se ngang Mektetu'u tu seg Judea 8.1—9.15
- IV. Suk Pekpenaliped ni Pablo ri se Ketengeren sek Pekegapustulis 10.1—13.10
- V. Penapus 13.11-13

1 ✧ Seniyu neng miktipung ne ngang mektetu'u riin sek simbaan ned Diwata riin se Corinto bu' se dlaun ne nga getawan ned Diwata ri sek tibuuk Acaya.

Sulat keni buwat riin ni Pablo, su gapustulis ni Christ Jesus pebiyan se keliyag ned Diwata, bu' buwat sek pated ta ne si Timoteo.

2 Megbegay siya ri seniyu sud Diwata ne Gama' ta bu' su Ginu'u ne si Jesus Christ se kepiya bu' kelinaw.

Mikpesalamat si Pablo tu sed Diwata

3 Pesalamatan ta sud Diwata bu' su Gama' se Ginu'u ta ne si Jesus Christ, su Gama' neng melilelaaten, bu' sud Diwata nek pigbuwatan se dlaun ne nga gabang!

4 Inebangaan ita se dlaun ne nga keliseran ta, arun mekegabang ita tu se ngad duma ned duuning mikeleseles rema ne nga keliseran nilan, sek pedlegamit seng maa' run nek pegabang neng mirawat se gegulingen ta buwat sed Diwata.

5 Maa' neng mikaambit ita seng melaun ne ngak pegantus ni Christ, aas pebiyan rema riin

---

✧ **1:1 1.1:** Su Ngak Pimbaal 18.1.

ni Christ, mekaambit ita rema se genda'i kulang ne gabang neg binegay ned Diwata.

⁶ Na, bu' megantus ami, keni para sek pegabang ri seniyu bu' keluwasan; bu' migabang ami, me'ebangan amu rema bu' mbegayan nek sekeg arun mekaantus duma sek pekpelugbak maa' se ngak pegantus ne ginantus nami.

⁷ Aas suk pedderama nami ri seniyu ndi' mpareg; misuunan nami neng maa' neng mikaambit amu ri se ngak pegantus nami, gamu rema mekaambit se ngak pegabang neng merawat nami.

⁸ ✧ Nga kepeteran'u, liyagan nami nek perelendem ri seniyu su nga keliseran neng misegaran nami tu sek probinsiya neg Asia. Mbagel gupiya gaid su nga keliseran neng misegaran nami bu' gembegat gupiya neng mekenuga' na siya ri senami sek pedderama neng metubu'.

⁹ Mibatik nami ne inukuman ami na se kemetain. Ma'ad mihitabu' ini arun meksalig ita, gena' ri se gegulingen ta, ma'ad tu sed Diwata ra, sung mikpetubu' ri seng minatay.

¹⁰ Buwat seng mekeendekendek ne kepili-gruwan se kemetain, linuwasen ami, bu' luwasenen ami pa; bu' midderama ami riin seniin ne luwasenen ami puli',

¹¹ seng megabang amu pebiyan se ngak pegampu' niyu para senami. Bu' tendeng ay meleget nema sung migampu' ri senami, melaun rema sung mekpesalamat ri sed Diwata tendeng se ngak pengumpiya neng merawat nami mbuus,

---

✧ **1:8 1.8:** 1 Corinto 15.32.

sembag seng melaun ne ngak pegampu' para senami.

Suk Pegeseb se ngak Pelanu ni Pablo

¹² Na, mpesigarbu nami sung melengas ne kunsinsiya neng mikpemetuud neng metinumanen bu' metinuuren ami riin sed Diwata, sek pedleketubu' nami kanunay rini seg benwa bu' labi na se ngag rilasyon nami riin seniyou. Keni gena' ri se gegulingen nami nek tinawan bu' ndi' pebiyan se kepiya ned Diwata.

¹³⁻¹⁴ Nda' ami peksulat riin seniyou ne ndi' niyou mbasa bu' mesabut. Isan bu' ndi' ami niyou mesabut gupiya nemuun, midderamau neng mateng ra suk panahun neng mesabut ami niyou gupiya, arun se Gendaw sek peddateng ne Ginu'u ta ne si Jesus, mpesigarbu ami niyou bu' gamu mpesigarbu rema nami.

¹⁵ Mikesiguruu ri se dlaunen keni, aas nu guna, mikpelanuu sek pegbentaw ri seniyou arun mpengumpiyanan amu seng mekeruwa'.

¹⁶ ✧ Ay mikpelanuu sek pegbentaw riin seniyou seng mekpagawu tu seng Macedonia bu' sek pekpuli'u buwat ritu arun mekuuwan ne gabang buwat seniyou para sek peddituu seg Judea.

¹⁷ Sek pekpelanu run nini, migulugan ba ini neng megesebeseb su ngak pelanuu? Maa'u ba se kelaunan neng merali' sumangu' awas megbelibad sek sama nek panahun?

¹⁸ Gisip neng melituuren sud Diwata, suk sinaad'u riin seniyou gena' "Wa'a" bu' "Ndi'."

¹⁹ ✧ Ay si Jesus Christ, sug Bata' ned Diwata, neg

✧ **1:16 1.16:** Su Ngak Pimbaal 19.21. ✧ **1:19 1.19:** Su Ngak Pimbaal 18.5.

winali nami ni Silas, bu' ni Timoteo riin seniyyu, gena' suk sala neg "Wa'a" bu' "Ndi'." Ma'ad riin seniin, sigi gaid neg "Wa'a."

²⁰ Ay su dlaun ne ngak saad ned Diwata metuman gaid riin ni Christ. Tendeng run nini, meketalu' ita neg "Amen" pebiyan riin ni Christ para sek pekpesiddengeg ri sed Diwata.

²¹ Bu' sud Diwata gaid mismu sung migbegay ri senita se kesiguruwan ri se ketubu' ta sek peksalabuuk riin ni Christ; sud Diwata mismu sung mikpain ri senita,

²² neng migbetang giin ne gilelaan sek pegangken riin senita bu' binegayan ita se Gispiritu Santu riin se nga gena'ena' ta gisip keligenan se dlaun ne ngak sinaaren.

²³ Mikesuun sud Diwata ri se gena'ena'u bu' giin sung mikpemetuud run nini, nek para se kepiyanan niyyu, nda'u periin se Corinto.

²⁴ Gena' gami sung megbe'et riin sek pektu'u niyyu, ay meligen ma suk pektu'u niyyu. Tumu' migbaal ami duma seniyyu arun pedleliyagen amu.

2

¹ Aas mikegena'ena'u ne ndi' na meriin seniyyu puli' neng mekegbegay ne kegu'ul.

² Ay bu' begayan'u amu ne kegu'ul, ta' ma mbuus sung mekepedleliyag ri senaan? Gena' ba gamu ra pelum?

³ Aas sinulatan'u amu neng maa'entu nek sulat arun sek peddiin'u seniyyu, ndi'u megu'ul tu se nga gembaya' mekepedleliyag ri senaan. Ay

misiguruu ne bu' pedleliyagenu, pedleliyagen amu rema.

⁴ Migu'ulu gupiya, bu' nda'u me'imetang, bu' miksegawu sek peksulat'u ri seniyu sek sulat ketu; su ketuyu'an'u gena' arun sek pegbegay ri seniyu ne kegu'ul, bu' ndi' arun sek pekpe'ita' ri seniyu nek pinetail'u amu gela'.

Pekpasaylu se ngang Mikesala'

⁵ Na, bu' duun riin seniyu neng mikepegu'ul ri sed дума, nda'en nini baalay ri senaan, bu' ndi', tu sed дума niyu. (Miktalu'u run nini tendeng ay ndi'u liyagan nek pelaunen pa sek pektalu'.)

⁶ Gigu' na se getaw ketu nek sinilutan seng maa'entu nek pebiyan neg binegay se kelaunan niyu.

⁷ Aas pasaylu na niyu giin bu' penguliksegan arun ndi' na giin megu'ul gupiya, bu' merela'an se keddasing.

⁸ Aas megandyu'u ri seniyu nek pe'ita' niyu ri seniin nek pinetail niyu giin.

⁹ Miksulatu ri seniyu tendeng ay liyagan'u mesuunan pigendun niyu run sek pegbareg sek pengindan bu' kanunay amu ba andam sek pektuman se ngak pimandu'u.

¹⁰ Na, seng mekpasaylu amu ne nga getaw se landun neng mibaal nilan, pinasayluu ilan rema. Ay seng mekpasayluu—bu' kina'enlan neng mekpasayluu—baalen'u ini riin seng metungenga'an ni Christ tendeng ri seniyu.

¹¹ Seng maa' nini, ndi' ita daagen ni Satanas; ay misuunan ta landun ma su ngak pelanuun.

Su Kegules ni Pablo sek Troas

12 ✧ Sek peddateng'u sek Troas, migwaliu seng Melengas ne Gesuyen metendeng ri ni Christ, bu' mi'ita'u ne inandam ned Diwata su dlugar para sek terbahu ritu.

13 Ma'ad migulesu gupiya, tendeng ay nda'u me'ita' suk pated ta ne si Tito. Aas minangiru tu se nga getaw ritu bu' mirituu seng Macedonia.

Keddaagan pebiyan ri ni Christ

14 Ma'ad salamet ri sed Diwata! Ay riin sek pekesalabuuk ta duma ni Christ, kanunay ita pidlegesegan ned Diwata se keddaagan. Gemiten ita ned Diwata arun suk sinuunan metendeng riin ni Christ medlelaup se kada ne dlugar maa' neng memut nek pegemut.

15 Ay maa' ita neng memut nek pelinaan ned dinulang ni Christ tu sed Diwata, neng midlelaup tu se nga getaw ne dlinuwas bu' tu se nga getaw neng mekpagaw tu se kelaatan.

16 Para se nga Getaw neng mekpagaw tu se kelaatan, maa' ini nek sapu neng mineru' neng mekematay; ma'ad para se nga getaw neng miluwas, maa' ini nek pegemut neng mekegbe-gay ne ketubu'. Ta' rayun sung mekehimu para seg baalen keni?

17 Gena' ita maa' nu ngad duma ne getaw, neng minintulu' seng minsahi ned Diwata maa' ne gemberatu ne ngag beledya'; ma'ad tendeng ay sud Diwata miksugu' ri senami, migasuy ami seng metinuuren riin seng metungenga'aaan, maa' ne ngang minibeli ri ni Christ.

✧ 2:12 2.12-13: Su Ngak Pimbaal 20.1.

3

Su ngak Sesugu'en ri seg Begu ne Keligenan

¹ Mikpesabut ba ini neng mikpesigarbu ami puli' metendeng se gegulingen nami? Maa' ami ba sed duma ne nga getaw neng midlekina'enlan ne ngak sulat sek pegrikumindar ri se gegulingen nami riin seniyou awas buwat seniyou?

² Gamu mismu mpetanggi' ri sek sulat neng mekpe'ita' sek terbahu nami. Sung misulat ri sek sulat mibetang na ri se gena'ena' nami para mesuunan bu' mbasa se dlaunan.

³ ✧ Kelaru gaid ne si Christ mismu sung miksulat sek sulat keni bu' pinawiten pebiyan riin senami. Sinulaten ini duma se Gispiritu seng miktetubu' ned Diwata, gena' pebiyan sek tinta'. Sinulat ini riin se nga gena'ena' ne nga getaw, gena' seng melempi' ne ngag batu.

⁴ Miktalun' ami run nini ay miksali'g ami riin sed Diwata pebiyan ri ni Christ.

⁵ Nda'irunid diin senami neng mektugut ri senami sek pegangken neng mekegenep ami sek pegbaal sek terbahu keni. Ma'ad su kegenep nami migbuwat sed Diwata,

⁶ ✧ ne giin sung miktugut ri senami neng mekegenep sek pekpenibeli ri seg begu ne keligenan, gena' buwat sek sinulat se kesugu'an bu' ndi' se Gispiritu. Ay suk sinulat se kesugu'an meguwit ne kemetain, ma'ad su Gispiritu megbegay ne ketubu'.

✧ **3:3 3.3:** a Exodo 24.12. b Jeremias 31.33; Ezra 11.19; 36.26.

✧ **3:6 3.6:** Jeremias 31.31.

7 ☆ Na, su Kesugu'an kinulit riin seng melempi' ne ngag batu bu' mituwa' su kerelaag ned Diwata sek pegbegay run nini. Isan metuud neng ming-maya'maya' me'alep su kerelaag seng mulu' ni Moses, nda' meketenteng su nga getaw seg Israel ri seniin. Bu' su Kesugu'an, neng miguwit ne kemetain, migbegay seng melebiyan ne kerelaag,

8 gendun kerelaag pa kampuun su Gispirituun!

9 Bu' suk pegbegay se Kesugu'an neng miguwit nek silut piddumanan se kerelaag, merelaag pa kampuun suk pegbegay seg begu ne keligenan neng miguwit ne keluwasan.

10 Bu' pektanggi'eni kerelaag keni, su kerelaag nud diin mi'alep na.

11 Ay bu' sung mekpebilin sek sereluk duuni kerelaagen, gendun pa sakan kerelaag sung mekpebilin ri se genda'i gekteben!

12 Tendeng ay duunik pedderama nami run nini, mi'ulikseg ami.

13 ☆ Gena' ami maa' ni Moses neng migbetang nek tabun ri seng mulu'en arun ndi' me'ita' nu nga getaw Israel su kerelaag, neng me'alep ra.

14 Ndi' ilan gaid mekesabut; bu' tampan se gendaw keni, su nga gena'ena' nilan mitempengan seng maa' run nek tampeng saanay binasa nilan su nga dlibru sed daan ne keligenan. Suk tampeng me'awa' ra seng mesalabuuk na su getaw riin ni Christ.

15 Isan nemuun, sek pegbasa nilan se Kesugu'an ni Moses, mitempengan ra gusay su nga gena'ena' nilan.

16 ✧ Ma'ad me'awa' ra ini, sumala' sek tinalu' se kesulatan metendeng ri ni Moses: “Suk tampeng me'awa' ra, bu' mpuli' su getaw tu se Ginu'u.”

17 Na, “su Ginu'u” giin su Gispiritu; bu' ta' su Gispiritu nu Ginu'u, duuni kegewasan.

18 Dlaunan ta rayun midlerawan maa' ne gispihu se kerelaag ne Ginu'u pebiyan se ngang mulu' ta ne gena' tinempengan. Aas pingeseb ita maa' se gawi'en, se dlabaw pa gaid ne kerelaag. Su kerelaag ketu migbuwat se Ginu'u, ne giin su Gispiritu.

4

Su Gispirituhanen ne Ketigeyunan neg Bine-tang ri se nga Gamang

1 Sud Diwata ri se dlelaaten migbegay ri senami seg baalen keni, aas nda' ami penuga'.

2 Ma'ad mikegukum ami ne ndi' megbaal seng mi'edlud ne ngag betang neng mekepepiid; nda' ami penlimbung awas nda' nami ilesay suk talu' ned Diwata. Midleketubu' ami riin sek pekper-ayag se kemetuuran ri seng metungenga'an ned Diwata bu' pinentuwan nami ne nda'iruni gempemura ne getaw riin senami.

3 Ay bu' sung Melengas ne Gesuyen ne ginasuy nami mi'edlud, mi'edlud ra ini tu se nga getaw ne genda' meluwas.

4 Ndi' ilan mektu'u run nini tendeng ay rinele-man ma su nga gena'ena' nilan seng melaat ned diwata rini seg benwa. Ndi' ilan mekiita' se kere-laag neng middelaag ri senilan, sud delaag neng

---

✧ 3:16 3.16: Exodo 34.34.

migbuwat seng Melengas ne Gesuyen metendeng sek pekedDiwata ni Christ, giin su ginsaktu ne gawi' ned Diwata.

⁵ Nda' ami pegwali metendeng se gegulingen nami. Sug winali nami giin si Jesus Christ ne Ginu'u, bu' gami su ngak sesugu'en niyu para ni Jesus.

⁶ ☆ Sud Diwata sung miktalu', "Buwat se kerelem middelaag su kerelaag!" giin sud Diwata neng middelaag riin se nga gena'ena' ta, arun sek pegbegay ri senita nek sinuunan metendeng se kerelaag ri sed Diwata neng middelaag riin seng mulu' ni Christ.

⁷ Ma'ad gami, neng mikaangkan se gispirituhannen ne ketigeyunan keni, maa' ne nga gulen arun mpe'ita' ne su gembagel ne ga'em riin sed Diwata, gena' riin senami.

⁸ Kanunay ami megantus, ma'ad nda' ami daagay; taang run menduwa'ruwa' ami, ma'ad nda' ami merela'ay nek pedderama;

⁹ linutus ami ne nga getaw, ma'ad nda' ami pesaddan ned Diwata; bu' sek panahun nek pegeelan ami, nda' ami petayay.

¹⁰ Se dlaun nek panahun mibetang ami ri se kepiligruwan se kemetain maa' seng mihitabu' riin ni Jesus, arun pebiyan se ketubu' nami, me'ita' se dlaunan su ketubu' ni Jesus.

¹¹ Suk tibuuk ne ketubu' nami kanunay riin se kepiligruwan se kemetain para ni Jesus, arun su ketubu'en me'ita' rema riin sek pedleketubu' nami.

☆ **4:6 4.6:** Su Getaran se Dlaunan 1.3.

¹² Migulugan nini nek pemetain ami, ma'ad giin rema ini suk pebiyan neng mekaangken amu se ketubu' ne genda'i gekteben.

¹³ ✧ Su kesulatan miktalu', "Migasuyu tendeng ay miktuu'." Seng maa' run ne gispiritu sek pektu'u migasuy ami tendeng ay miktuu' ami.

¹⁴ Misuunan nami ne sud Diwata, neng mikpetubu' puli' riin se Ginu'u ne si Jesus, mekpetubu' rema puli' ri senami duma ri ni Jesus, bu' meguwit ri senami, duma ri seniyou ritu seng metungenga'an.

¹⁵ Dlaunen keni para se kepiyanan niyu; bu' se dlaun ne nga getaw neng mekerawat se dlelaat ned Diwata, meksilaun pa kampuun su ngak pegampu' sek pekpesalamat para sek pekpesid-dengeg ri sed Diwata.

Pedleketubu' riin sek Pektu'u

¹⁶ Tendeng run nini ne keterengan, nda' ami penuga'. Isan metuud ne su dlawas nami mengmaya'maya' merela'ay nek sekeg, tumu' su gispirituhanen nami nek pekeetaw binegu gendawendaw.

¹⁷ Bu' keni neng miika' bu' miyan na run ne keliseran ne inantus nami meguwit ri senami tu se gembagel gupiya bu' se genda'i gekteben ne kepiyanan, gembagel pa kampuun sinangkali' se nga keliseran.

¹⁸ Ay migena'ena' ami, gena' se ngag betang neng me'ita' ma'ad tu se ngag betang ne ndi' me'ita'. Landuning me'ita' ndi' mekpayat, ma'ad landun su gendi' me'ita' genda'i gekteben.

✧ **4:13 4.13:** Ngak Salmo 116.10 (LXX).

5

¹ Su dlawas ta maa' nek tulda nek pikengelan ta rini seg benwa. Ma'ad seng megeba' naik pikengelan ta keni, sud Diwata megbegay ri senita nek pekengelan ritu se dlangit. Sala ini nek pekengelan ne genda'i gekteben bu' giin gaid sung migbaal run.

² Bu' nemuun, mingagu ita tendeng ay liyagan ta mekengel tu sek pekengelan ta tu se dlangit.

³ Liyagan ta nek seluken ini maa' nek suub bu' ndi' ita na me'ita' neng midlebas.

⁴ Sinegay mikengel ita pa rini se kinilawan ne dlawas, middegu ita ay mibegatan ri sek pegentusen; gena' tendeng ay liyagan ta megawa' ri se kinilawan ne dlawas keni, bu' ndi', liyagan ta me'angken su dlawas ne gena' matay, arun su kinilawan ne dlawas ned duuni kemetain metelesan se dlawas ned duuni ketubu'en.

⁵ Na, sud Diwata giin suk sala neng megandam para sek pegeseb keni, bu' binegain ri senita su Gispirituun gisip peniyagal se dlaun ne ngag betang nek tinegana para senita.

⁶ Aas kanunay duunik peksalig ta. Misuunan ta ne saanay keni ta pa se dlawas keni, melayu' ita buwat sek pekengelan ne Ginu'u.

⁷ Ay midleketubu' ita pebiyan sek pektu'u, gena' seng me'ita' ta.

⁸ Miksalig ita gupiya bu' pelebunen ta neng megawa' riin se dlawas keni bu' muli' tu se Ginu'u.

⁹ Aas isan rini ita pa sek pikengelan ta awas ritu, liyagan ta neng mekepedleliyag ri seniin.

10 ✧ Ay dlaunan ta kina'enlan mengatubang riin seng metungenga'an ne gingkuran se gukuman ni Christ. Salasala ri senita mekerawat se gembaya' ri senita, sumala' seng mibaal ta, melengas ma awas melaaten rini seg benwa.

Pekpensambat riin sed Diwata pebiyan riin ni Christ

11 Aas tendeng ay duuni gendek bu' pektamed nami riin se Ginu'u, minantu ami neng mekerunggat se nga getaw. Sud Diwata mikesuun gupiya ri senami, bu' midderamau ne riin se gena'ena' niyu mikesuun amu ri senaan.

12 Nda' ami penantu puli' sek pegrikumindar se gegulingen nami riin seniyyu; tumu', minantu ami neng mekegbegay neng melengas ne keterangan ne mpesigarbu niyu ami, arun mekesembag amu tu se nga getaw neng mikpesigarbu ri se gegulingen nilan pebiyan se kebetang bu' gena' metendeng ri sek pemetasan nilan.

13 Mitaleg ami ba gaid? Keni para se kelengasan ned Diwata. Awas ginsaktu ba suk pengena'ena' nami? Keni para ra se kelengasan niyu.

14 Pidlegesehan ami sek petail ni Christ, ne-muun mi'ilala nami nek sala raing matay para sek salasala, neng migulugan ne dlaun nilan mekaambit riin se kemetainen.

15 Minatay giin para se dlaunan, arun su ngak tetubu' kina'enlan ndi' na medleketubu' para se gegulingen nilan, ma'ad para ra ri seniin neng minatay bu' mitubu' puli' para senilan.

✧ 5:10 5.10: Roma 14.10.

¹⁶ Aas nemuun, nda' ami pegukum ri se isan ta' pebiyan se ngak sukuran ne getaw. Isan bu' nud diin inukuman nami si Christ sumala' se ngak sukuran ne getaw, ma'ad nemuun, ndi' na.

¹⁷ Isan ta' sung misalabuuk riin ni Christ begu na suk pekeetaun. Mi'alep na sud daan, bu' minateng na sug begu.

¹⁸ Dlaunan keni binaal ned Diwata, nek pebiyan riin ni Christ bineguun ita buwat se ngak pekekuntra tu se ngak pekesambaten bu' binegayan neg baalen sek pegbaal se ngad duma ne ngak sambaten rema.

¹⁹ Sung minsahi nami ne sud Diwata migbaal se dlaun ne nga getaw ne ngak sambaten pebiyan riin ni Christ. Nda' na pengebetay ned Diwata su ngak sala' nilan, bu' migbegay giin neng minsahi neng migasuy ri senita pekendunen run nilan arun mbaal ne ngak sambaten.

²⁰ Aas keni ami, sek pegasuy para ni Christ, maa' ra ne sud Diwata migandyu' pebiyan ri senami. Se ngalan ni Jesus Christ, migandyu' ami nek tugutay niyu sud Diwata neng megbegu ri seniyu buwat sek pekekuntra tu sek pekesambaten!

²¹ Si Christ nda'ik sala'en, ma'ad para se kelengasan ta, sud Diwata migbaal ri seniin neng mikaambit giin se ngak sala' ta arun riin sek pekesalabuuk ta duma ri seniin, mekaambit ita sek pekemetareng ned Diwata.

6

¹ Gisip mikterbahu ami duma sed Diwata, megandyu' ami ri seniyu, ne ndi' niyu baalen

ne genda'ik paluun su kepiya ned Diwata neng mirawat niyu.

² ✧ Penginegegay mu bu' landunik tinalu' ned Diwata:

“Seng minateng suk panahun para senaan sek pekpe'ita' ri seni'a ne kepiyau, mirenggeg'u dya'a; seng minateng su gendaw para senaan sek pedluwas'u ri seni'a, inebangan'u dya'a.”

Penginegeg'a! nandaw giin nini su guras sek peddawat se kepiya ned Diwata; nandaw giin su gendaw se keluwasan!

³ Ndi' nami liyagan ne su isan ta' mekepemura riin sek terbahu nami, aas minugaling ami ne ndi' megbetang neng mekeseknu riin seg biyanan se isan ta'.

⁴ Tumu', se dlaun neg betang neg binaal nami, mikpe'ita' ami ne gami metuud ne ngak sesugu'en ned Diwata pebiyan sek pekemelipelugbaken neng migantus se nga kesamuk, ngak pegantus, bu' nga keliseran.

⁵ ✧ Binentul ami, pinerisu, bu' inabang pegeelay; milebiyanan ami mekterbahu, bu' kanunay ami ne nda'irunik tulug awas kaan.

⁶ Pebiyan seng melengas nek pedleketubu', sek tinawan, sek pekemelipelugbaken, bu' kepiya, pi'ita' nami su gegulingen nami gisip ngak sesugu'en ned Diwata pebiyan se Gispiritu Santu, pebiyan seng metuud nek pekpetail nami tu se nga getaw,

---

✧ 6:2 6.2: Isaias 49.8. ✧ 6:5 6.5: Su Ngak Pimbaal 16.23.

⁷ pebiyan seng minsahi nami ne kemetuuran, bu' pebiyan se ga'em ned Diwata. Suk pekemetareng nami giin sug besi nami sek peksulung se kuntra nami bu' sek pekpenaliped se gegulingen nami.

⁸ Pisiddengengan ami bu' pikpiid; tinampela' ami bu' sinaya'. Ginelal ami gisip belusen, tumu', migasuy ami se kemetuuran;

⁹ maa' ne genda' ami me'ilala, tumu' mi'ilala ami ne dlaunan; mi'ita' ami niyu neng maa' mimatay, ma'ad sumala' seng mi'ita' niyu, tetubu' ami pa gusay. Isan metuud sinilutan, ma'ad nda' ami petayay;

¹⁰ isan pesi' migu'ul, pidleliyag ami kanunay; isan pupus ami, ma'ad binaal nami neng meratu' sung melaun ne nga getaw riin se gispirituhanen; bu' isan pa nda'irunik petigayun nami, tumu' mi'angken nami gaid su dlaun ne ngag betang.

¹¹ Ngak pinetail ne nga kepeteran riin se Corinto, migasuy ami riin seniyyu se genda'i dlipedliped; pinetail amu nami gupiyya.

¹² Nda' nami pegengay suk pekpetail nami riin seniyyu, ma'ad gamu sung mikpegeng sek pekpetail niyyu ri senami.

¹³ Migasuyyu nemuun ri seniyyu maa' ne nga gembata'u: pe'ita' niyyu ri senami suk sama nek pekpetail neg binatang nami para seniyyu. Aas, petail niyyu ami rema.

Penegul kuntra sek Pekseked se nga Gena' Mektetu'u

¹⁴ Ndi' amu pekseked se nga gena' mektetu'u; pegendun ma pekseked se ngang metareng bu'

se ngang melaat? Pegendun ma pektipung sed delaag bu' se kerelem?

15 Pegendun ma peguyun ni Christ bu' ni Satanas? Pegendun ma peksama seng mektetu'u se gena' mektetu'u?

16 ✧ Pegendunen ma peguyun sek templo ned Diwata bu' se ngad diwatadiwata? Ay gita suk templo neng miktetubu' ned Diwata! Sud Diwata miktalu',

“Megbaalu nek pekengelan duma se nga getawanan'u

bu' mekengelu duma ri senilan;

mbaalu ned Diwata nilan

bu' gilana mbaal ne nga getawan'u.”

17 ✧ Aas miktalu' su Ginu'u,

“Kina'enlan belengen niyu ilan

bu' pain niyu su gegulingen niyu buwat senilan.

Ndi' amu megikap ri seng melemu',

bu' duwaten'u amu.

18 ✧ Gaku' mbaal ne gama' niyu,

bu' gamu mbaal ne nga gembata'u ne nga dlai bu' nga dlibun,

miktalu' su Ginu'u ne dlabi neng Mekegega'em.”

7

1 Aas, tendeng ri se ngak saad ned Diwata ta, ngak pinetail'u ne nga kepeteran, limpiyuun ta su gegulingen ta buwat se ngag betang neng

✧ **6:16 6:16: a** 1 Corinto 3:16; 6:19. **b** Levitico 26:12; Ezra 37:27.

✧ **6:17 6:17:** Isaias 52:11. ✧ **6:18 6:18:** 2 Samuel 7:14; 1 Nga Cronica 17:13; Isaias 43:6; Jeremias 31:9.

mekepelemu' ri sek tibuuk nek pekeetaw* ta, bu' mekpekebala'an ita pebiyan sek pedleketubu' ned duunik pektamed ri sed Diwata.

Su Dleliyag ni Pablo

² Begayay niyu ami ne dlugar ri se gena'ena' niyu; nda' ami pegbaal nek sayep tu se isan ta', nda' ami penlaat, awas penlupig tu se isan ta'.

³ Nda'u pektalu' run nini sek pegukum ri seniyu; ay, sek tinalu'u na ri seniyu nud diin, pinetail amu nami gupiya ne nda'iruning mekepebelag ri senita, isan metubu' ita awas matay.

⁴ Gembagel gupiya suk peksalig'u; kanunay'u amu pisigarbu! Mi'uliksegu gupiya bu' pidleliyagu gusay isan pa se dlaun ne nga keliseran nami.

⁵ ✧ Isan dluwat ami na mateng seng Macedonia, nda' ami pa gusay kepengulali. Duuni kegubet se isan ta', peksesaitay tu sed duma, bu' nga keendek ri se nga gena'ena' nami.

⁶ Ma'ad sud Diwata, neng migulikseg se ngang migu'ul, inulikseg ami pebiyan sek peddateng ni Tito.

⁷ Bu' gena' na run suk peddatengen sung mikepedleliyag ri senami, ma'ad suk pisuunen bu' pigendun niyu giin sek pegulikseg. Inesayaan ami neng mibuga' amu ri senaan bu' migu'ul amu seng mihitabu', bu' andam amu sek pedlaban ri senaan, aas pidleliyagu gupiya nemuun.

---

* **7:1 7.1** sek tibuuk nek pekeetaw: *Sed litiral*, dlawas bu' kalag.

✧ **7:5 7.5:** 2 Corinto 2.13.

⁸ Ay isan pa bu' mikepegu'ul ri seniyu suk sulat'u ketu, nda'u peddiksi' sek peksulat'u run nini. Middiksu'u na sek pekiita'u ri seniyu neng migu'ul amu isan sek sereluk.

⁹ Ma'ad nemuun pidleliyagu gena' tendeng ay mipegu'ul'u amu ma'ad tendeng ay su kegu'ul niyu giin sung mikepe'eseb ri seniyu. Kegul ketu ginamit ned Diwata, bu' aas nda' ami mekegbaal neng mekepedlaat riin seniyu.

¹⁰ Ay su kegu'ul ne ginamit ned Diwata mikepe'eseb ri se gena'ena' niyu neng migunut ri seniyu tu se keluwasan—bu' nda'irunik peddiksi' run nitu! Ma'ad su kinilawan ne kegu'ul medlekelebu'an se kemetain.

¹¹ Enlengay niyu, gena' ba mi'ulikseg amu tendeng ay ginamit ned Diwata su kegu'ul niyu arun mpe'ita' niyu ne nda'irunik sala' niyu? Mikepedlanget ini ri seniyu, mikepegules ini ri seniyu, mikegbegay ini nek penugaling arun kumita' amu ri senaan, bu' mikepe'ulikseg ri seniyu sek peksilut sek sayep nek terbahu. Pimetuuran niyu ne nda'irunik sala' niyu se dlaunan keni.

¹² Aas sinulat'u suk sulat ketu, gena' itu tendeng para seniin neng misayep awas para seniin nek pengumbaalan nek seyepan. Bu' ndi' arun me'ita' ri seng metungenga'an ned Diwata sung metinuuren nek pekpetail para senita.

¹³ Aas mi'ulikseg ami run.

Bu' gena' na run neng mi'ulikseg ami, pidleliyag ami rema gupiya seng misuunan nami nek pileliyag niyu si Tito.

¹⁴ Pisigarbuu amu tu seniin bu' nda' niyau palunggaway. Tinalu' nami kanunay sung

metuud ri seniyu, seng maa' nek pebiyan, suk pesigarbu nami ri seniyu nek tinalu' nami ri ni Tito metuud gaid.

¹⁵ Bu' suk pekpetailen para seniyu miksiligen, seng mirelendemaan pigendun niyu pektuman su ngak pimandu'en, bu' pigendun rema niyu giin sek pegalimba' duma se gendek bu' pektamed.

¹⁶ Pidleliyagu neng meseligan'u amu gupiya!

8

Suk Pegbegay nu nga Christian

¹ ✧ Na, nga kepeteran nami, liyagan nami neng mesuunan niyu landuning mibaal nu ngang mektetu'u riin se ngak simbaan seng Macedonia tendeng se kepiya ned Diwata.

² Isan pesi' inindanan ilan pebiyan seng melised ne nga keliseran neng misegaran nilan; ma'ad pidleliyag ilan gupiya neng midlekapin suk pegbegay nilan, isan pesi' ne ngak pupus ilan gupiya.

³ Pimetuuran'u ini riin seniyu neng migbegay ilan sumala' seng megaga nilan bu' labaw pa ngani' sinangkali' seng megaga nilan, tendeng ay keliyag ma nilan ini.

⁴ Migandyu' ilan ngani' ri senami bu' minleges nek tugutan ilan neng megbegay ne gabang tu se nga getawan ned Diwata seg Judea.

⁵ Bu' sug binaal nilan labaw pa kampuun sinangkali' sek pirateng nami! Guna, piniyal nilan su gegulingen nilan tu se Ginu'u, bu' rayun,

suk pegbaal se keliyag ned Diwata, miktuman ilan rema ri senami.

⁶ Aas inandyu' nami si Tito, sung migatad sek terbahu keni, sek pekpeddayun run bu' pegabang ri seniyou sek pektileng se dlinain nek pekpenibeli ri sek petail.

⁷ Meratu' amu se dlaun ned diin seniyou: riin sek pektu'u, sek pekpentalu', bu' sek sinuunan, sek tinguha' niyou sek pegabang, bu' sek pekpetail niyou para senami. Aas liyagan nami neng mengmelibegain amu rema riin sek pekpenibeli sek petail.

⁸ Nda'u pegbaal isan landun ne ngak pemala'ud. Ma'ad pebiyan sek pekpe'ita' bu' gendunik tinguha' ned duma sek pegabang, pinentuwan'u neng mesuunan gendun ketuud su gegulingen niyou nek pekpetail;

⁹ ay misuunan niyou su kepiya ne Ginu'u ta ne si Jesus Christ; meratu' gupiya giin, ma'ad binaalen su gegulingenen nek pupus para seniyou arun mbaal amu neng meratu' tendeng se kepupusen.

¹⁰ Para senaan nek pengena'ena', melengas para seniyou nek tubusen niyou landun sung mi'etaran niyou seng minayan nek taun. Gamu su guna, gena' na run sek pegbaal, ma'ad liyagan rema gaid niyou neng megbaal.

¹¹ Aas peddayun bu' tubus niyou sug baalen! Penentuway niyou ini tubusay maa' sek pekpelanu niyou run, bu' baal niyou ini duma se landun ned diin seniyou nemuun.

¹² Bu' liyagan niyou gaid megbegay, sud Diwata dumawat se gasa niyou neng mipesingkal ri se

landuni gembegay niyu, gena' se landuni genda' riin seniyu.

13-14 Gena'u nek tuyu' ne gamu sung megantus sek pedlekulang ri se ngad duma. Ma'ad tendeng ay nda' amu pedlisedlised ri sek panahun keni, mbaya' gaid neng megabang amu tu se ngang mingina'enlan. Rayun bu' gamu na pelun sung mengina'enlan bu' gilana su genda' pedlisedlised, ebangan amu rema nilan. Seng maa' nini nek pebiyan, duunik peksama ne kebetang ri sek salasala seniyu.

15 ☆ Ay sumala' sek tinalu' ri se kesulatan, "Sung meketigum neng melaun nda' pedlekapiin, bu' sung meketigum neng miika' nda' rema pedlekulang."

Si Tito bu' su ngak Sementaunen

16 Mikpesalamat ami tu sed Diwata sek pegbe-gain ri ni Tito ne keddasing neng maa' neg bine-gain ri senami arun sek pegabang riin seniyu!

17 Gena' na run neng miliyag giin se gandyu' nami, bu' ndi' tendeng se keddasingen sek pegabang, miriin giin seniyu se gegulingenen ne keliyag.

18 Duma seniin, pirunut rema nami suk pated nek tinamed gupiya se dlaun ne ngak simbaan tendeng sek pegwaliin seng Melengas ne Gesuyen.

19 Bu' duma pa run nini, pinili' bu' tinendu' giin nu ngak sakup se ngak simbaan sek pekpanaw duma ri senami saanay mikpeddayun ami sek pekpenibeli pebiyan sek petail para

sek pekpesiddengeg ri sed Diwata bu' arun sek pekpe'ita' ne dliyagan nami megabang.

²⁰ Mikpetigaam ami ri sek peddumala ri se gembagel neg begay arun nda'iruni isan sala neng meddiklamu.

²¹ ✧ Su ketuyu'an nami giin suk pegbaal bu' landing metareng gena' na run riin sek pengengleng ne Ginu'u, ma'ad riin rema sek pengengleng ne ngad duma.

²² Aas pirunut nami ri senilan suk pated ta. Inindanan na nami giin seng melaun nek panahun bu' mi'ita' nami ne kanunay gupiya giin middasig sek pegabang. Bu' nemuun duun naik peksaligen gupiya riin seniyu, labi pa neng middasig giin sek pegabang riin seniyu.

²³ Metendeng ri ni Tito, sementaun'u giin mekterbahu sek pegabang ri seniyu; para rema tu sed duma ne kepeteran neng middunut ri seniin, gilang suk sinugu' buwat se nga dlainlain ne ngak simbaan bu' mikpesiddengeg ilan riin ni Christ.

²⁴ Pe'ita' niyu suk pekpetail niyu ri senilan, arun su dlaun ne nga getawan ned Diwata ri se dlaun ne ngak simbaan mekesiguru run nini bu' mekesuun ne ginsaktu ami sek pekpesigarbu metendeng ri seniyu.

9

Su Gabang para se ngang Mektetu'u neng Mingina'enlan

✧ **8:21 8.21:** Ngak Pementelu'en 3.4 (LXX).

¹ Ndi' na gaid kina'enlan neng meksulatu riin seniyu metendeng ri se gabang nek pinawit para se nga getawan ned Diwata seg Judea.

² Misuunan'u ne dliyagan niyu megabang, bu' pisigarbuu amu tu se nga getaw seng Macedonia. Tinelu'an'u ilan ne su ngang mektetu'u tu seg Acaya andam sek pegabang gatad pa seng minayan nek taun. Suk tinguha' niyu mikepeddasig ri se dlaunan nilan.

³ Nemuun, sinugu'u ngang mektetu'u keni, arun suk pekpesigarbu nami metendeng ri seniyu riin se ngag betang keni ndi' mbaal ne genda'ik paluun. Ma'ad maa' sek tinalu'u na, andam amu sek pegabang.

⁴ Aas bu' meddunut ri senaan suk taga Macedonia bu' mesuunan nilan ne gena' amu masi' andam, mpiiran ami gupiya tendeng sek peksalig nami ri seniyu, bu' isan gamu mpiiran rema.

⁵ Aas migena'ena'u ne kina'enlan endyu'eni ngang mektetu'u keni neng meguna ri senaan arun endamen na daan nilan su ngag begay nek sinaad niyu. Mbuus, sek peddateng'u riin, andam na su dlaunan, bu' mekpe'ita' ini neng migbegay amu tendeng ay liyagan niyu, gena' tendeng ay mipeges amu.

⁶ Peddelendem niyu ne su getaw neng miksigwag neng miika' ne ngag beni', miika' ra sung meganiin; bu' suk sala tawan neng miksigwag neng melaun ne ngag beni', melaun rema sung meganiin.

⁷ Salasala ri seniyu kina'enlan megbegay sumala' se dliyagaan, bu' ndi' meddiksu' awas megena'ena' neng mipeges giin. Ay pinetail ned

Diwata su getaw neng middleliyag sek pegbegay.

⁸ Bu' sud Diwata mekegbegay ri seniyu se dlabaw pa se kina'enlanan niyu, arun duunik tektub nek pengina'enlan para se gegulingen niyu, bu' mekegbegay amu neng melaun para se dlaun neng melengas ne ngak terbahu.

⁹ ✧ Ay su Kesulatan miktalu',
"Melibegain giin gupiya tu se ngang mingina'enlan;

bu' genda'i gekteben su kepiyaan."

¹⁰ ✧ Na, sud Diwata, neng migbegay neg beni' tu seng mentetaun bu' nek pan arun me'aan, megbegay rema ri seniyu se dlaun ne ngag beni' ne kina'enlanan niyu bu' petubu'enen nini arun mekegani amu neng melaun buwat sek pekemelibegain niyu.

¹¹ Baalenen amu kanunay neng meratu' se kada neg betang, arun melibegain amu se dlaun nek panahun, bu' melauning mekpesalamat ri sed Diwata para se ngag begay niyu neng merawat nilan buwat senita.

¹² Ay pekpenibeli keni neg binaal niyu, gena' na run para metektub su ngak pengina'enlan ne nga getawan ned Diwata, ma'ad medlekelebu'an rema ini neng melaun pa sung mekepesalamat tu sed Diwata.

¹³ Bu' tendeng sek pekpemetuud sek pekpenibeli niyu, melaun sung mikpesiddengeg riin sed Diwata tendeng sek pektuman niyu seng Melengas ne Gesuyen riin ni Christ, nek tinu'uan niyu bu' sek pekpekemelibegain niyu tu senilan bu' tu se dlaun ne nga getaw.

14 Aas duma se gembagel nek pekpetail, migampu' ilan para seniyu bu' tendeng se ketingelaan ne kepiya nek pi'ita' ned Diwata ri seniyu.

15 Pesalamatan ta sud Diwata tendeng se gendi' mbiyaran ne gasa.

10

Pineliperan ni Pablo suk Pekegapustulisen

1 Na, gaku' si Pablo, suk tinalu' neng melipebeba'en bu' mekemaya' bu' dumau niyu, ma'ad gembelu' ri seniyu bu' melayu'u, megandyu' riin seniyu. Pebiyan sek pekemelipebeba'en bu' dlelaat ni Christ,

2 endyu'en'u amu ne ndi' niyau pegesay neng mesepek sek peddateng'u riin; ay mikesiguruu gaid nek pegbelu'an'u sung miktalu' neng mikterbahu ami para se nga ketuyu'an rini seg benwa.

3 Metuud neng midleketubu' ami rini seg benwa ma'ad nda' ami pensait para se nga ketuyu'an rini seg benwa.

4 Su ngag besi ne ginamit nami sek pekpensait gena' su ngag besi rini seg benwa bu' ndi' su ge'eman ne ngag besi ned Diwata, ne ginamit nami sek pegeba' seng meligen nek paril, suk sayep ne ngak pekpengaddat,

5 su kada neg belabag ne ginamit nung melipetaasen nek supak sek sinuunan ned Diwata; ineseb nami su kada pengena'ena' nilan arun mengmetinumanen ilan ri ni Christ.

⁶ Bu' dluwat niyu mpemetuuran sung metileng nek pekemetinumanen niyu, andam ami sek peksilut tu se isan ta' nek sumupak.

⁷ Migenleng amu se gawi' ne ngag betang riin se gawas. Duun ba riin seniyeu neng migena'ena' ne gamu ra sung misakup riin ni Christ? Na, tugutay niyu neng megena'ena' ilan puli' mendeng ri se gegulingen nilan, tendeng ay gami misakup rema riin ni Christ neng maa' ri senilan.

⁸ Ay isan bu', midlekapin suk pekpesigarbuu metendeng se ketenged neg binegay ned Diwata, nda'u mpiid, ay ketenged keni, nda'u gemitay sek pedlaat ri seniyeu, bu' ndi' sek pekpeligen ri seniyeu.

⁹ Bu' ndi'u liyagan neng megena'ena' amu nek pingendek'u amu se ngak peksulat'u riin seniyeu.

¹⁰ Duuning miktalu', "Su ngak sulat ni Pablo prangka bu' genda'iruni dlipedliped, ma'ad bu' duma giin senita, maa' ne gena' metau bu' genda'ik paluun su ngak talu'en."

¹¹ Mbaya' mekesabut getaw kiin ne nda'iruni kelainan landun su ngak sinulat nami seng melayu' ami bu' landunig baalen nami bu' riin ami duma seniyeu.

¹² Tumu', nda' ami pengatu arun ilelaan awas petanggi' su gegulingen nami tu sed duma neng migena'ena' ne dlabaw ilan. Pekebural nilan! Migbaal ilan ne gegulingen nilan ne ngak sukuran arun sek peksukud ri senilan bu' inukuman nilan su gegulingen nilan ri se ngak sukuran nilan!

¹³ Ma'ad para senami, nda' ami pekpesigarbu neng melebiyan; bu' ndi', gekteb ra sek pibaal

ned Diwata ri senami, bu' sug baalen nami riin seniyu miruma ri sek pibaalen ri senami.

¹⁴ Bu' tendeng ay miperuma amu ri sek pibaalen, nda' nami ini lepasay sek peddiin nami seniyu sek peguwit nami seng Melengas ne Gesuyen metendeng ri ni Christ.

¹⁵ Aas nda' ami pekpesigarbu metendeng seg binaal ne ngad дума, taman ra se ngak pibaal ned Diwata para senami. Tumu', midderama ami ne suk pektu'u niyu meddugang bu' mekegbaal ami ne dlabaw pa nek terbahu riin seniyu, ne kanunay ne gekteb ra sek pibaalen ri senami.

¹⁶ Mbuus mekegwali ami seng Melengas ne Gesuyen tu sed дума pa ne ngang nasud. Ndi' ami mengangkan sek terbahu neg binaal ned дума se dlugar neg binegay ned Diwata ri senilan.

¹⁷ ✧ Ma'ad sumala' sek tinalu' ri se Kesulatan, "Su isan ta'ing mekpesigarbu, kina'enlan mekpesigarbu metendeng ri seg binaal ne Ginu'u."

¹⁸ Ay su getaw metuud gaid nek siya'en, bu' su Ginu'u giining meksaya' ri seniin, bu' gena', su getaw sung meksaya' ri se gegulingenen.

11

Si Pablo bu' su ngang Mini' ne nga Gapustulis

¹ Liyagan'u nek pelugbakan niyau, isan maa' neg buralburalenu; pelugbakay na ma'ad niyau!

² Mingimbeguu para seniyu, maa' ned Diwata; maa' amu neg begumbata' ne dlibun nek

---

✧ **10:17 10.17:** Jeremias 9.24.

sinaaran'u nek pesawa ri sek sala ra ne dlai, ne giin si Christ mismu.

³ ✧ Ma'ad minendeku ne su nga gena'ena' niyu melimbungan bu' belengen niyu sung metinuren niyu nek peksunud riin ni Christ—seng maa' run nek pebiyan ne si Eva milimbungan pebiyan sek pekebelusen gupiya neng mamak.

⁴ Ay pidleliyag amu sek pektugut se isan ta' neng meriin seniyou bu' megwali se dlain neg Jesus, gena' suk sala neg winali nami; bu' dinumawat amu ne dlain ne gispiritu bu' melengas ne gesuyen ne gena' maa' ne Gispiritu Santu bu' Melengas ne Gesuyen neng mirawat na niyu buwat senami!

⁵ Nda'u pegena'ena' ne gaku' su gembaba' tu se ngang miktalu' ne gilang sung melengas gupiya ne nga “gapustulis” niyu.

⁶ Ali' bu' gena'u gupiya metau riin sek pentalu', ma'ad nda' pedlekulang sek sinuunan; pi'ita' nami ini riin seniyou se dlaun nek panahun bu' se dlaun ne kebetang.

⁷ Nda'u pekpesu'ul ri seniyou sek pegwaliu se Gempiya ne Gesuyen ned Diwata riin seniyou; pipebaba'u su gegulingen'u arun mbaal amu ne gimpurtanti. Misayepu ba run nini?

⁸ Sinegay'u mekterbahu riin seniyou, biniyaranu ne ngang mektetu'u ri sed duma ne ngak simbaan. Maa' ra nek piddaawan'u ilan arun me'ebangan'u amu.

⁹ ✧ Bu' sek panahun ned dumau niyu, nda'u peksamuk ri seniyou sek pekpenengi ne gabang

---

✧ **11:3 11:3:** Su Getaran se Dlaunan 3.1-5, 13. ✧ **11:9 11:9:** Filipos 4.15-18.

seng midlekina'enlanu nek selapi'; su ngang mektetu'u buwat seng Macedonia miguwit se dlaun ne kina'enlanan'u. Maa' nud diin tampan seng mateng nek panahun, ndi'u gaid meksamuk riin seniyu!

¹⁰ Pebiyan se kemetuuran ni Christ ned diin senaan, saad'u ne nda'iruning mekepegeng ri sek pekpesigarbuu keni isan ta' se dlaun ne dlugar seg Acaya.

¹¹ Tinalu'u ba ini tendeng ay nda'u pekpetail ri seniyu? Sud Diwata mikesuun nek pinetail'u amu.

¹² Peddeyunen'u sek pegbaal sug binaal'u ne-muun, arun mpegengan su kehigeyunan ned duma ne “nga gapustulis” sek pekpenugaling sek pekpesigarbu bu' sek pekpe'ita' ne gilang migbaal neng maa' seg binaal nami.

¹³ Nga getaw kiin ngang mini' ne nga gapustulis—gena' ilan ne ngang metuud ne nga gapustulis, neng migbalus metendeng ri sek pimbaal nilan bu' mikpelaunglaung ri se gegulingen nilan neng metuud ne nga gapustulis ni Christ.

¹⁴ Bu' gena' ini ketingelaan! Ay isan si Satanas mekepelaunglaung ri se gegulingenen maa' neg anghel sed delaag.

¹⁵ Aas gena' ketingelaan bu' su ngak sesugu'enen mekpelaunglaung rema sek pekesesugu'en sek pekemetareng. Se ketapusan merawat nilan su gembaya' ri se ngak pimbaal nilan.

Su ngak Pegantus ni Pablo gisip Gapustulis

¹⁶ Puli'an'u ne kina'enlan nda'iruning megena'ena' ne gaku' buralburalen. Ma'ad bu'

megenana' amu run nini, dawat ma'ad niyau maa' neg buralburalen arun duuning miika' ne gempesigarbuu.

¹⁷ Landunik tinalu'u nemuun gena' ini suk tinalu' ne Ginu'u ri senaan; seng maa' nini nek pekpesigarbu, migasuyu neng maa' neg buralburalenu.

¹⁸ Ma'ad gatad ned duuning melaun neng mikpesigarbu pebiyan ra se ngak pengeterengan ne getaw, binaal'u itu rema.

¹⁹ Metau amu gaid gupiya, aas pidleliyag amu neng mekpelugbak tu se nga getaw ne ngag buralburalen!

²⁰ Mekepelugbak amu bu' duuning memandu' ri seniyu gisip ne gulipen awas meddalig ri seniyu awas minlimbung ri seniyu, awas mekpelabawlabaw ri seniyu, awas tumampaling ri seniyu.

²¹ Mpiiru sek pegangken neng meluya ami, ma'ad ndi' ami mekegbaal se ngag betang neg binaal nilan!

Bu' duuning mengatu sek pekpesigarbu se isan landun, gaku' mengatu rema; isan metuud nek pekpesigarbuu keni, maa' neg buralburalenu.

²² Ngag Hebreo ilan ba? Gaku' giin rema. Taga Israel ilan ba? Gaku' giin rema. Gilan ba su nga gesalan ni Abraham? Gaku' giin rema.

²³ ✧ Gilan ba su ngak sesugu'en ni Christ? Isan neng maa' neg buralburalenu, ma'ad melengasu pa kampuun nek sesugu'en lungkan ri seni-lan! Mikpetugesu gupiya mekterbahu, mbanesu

---

✧ **11:23 11.23:** Su Ngak Pimbaal 16.23.

mperisu, mbanesu melekpesay, bu' mbanesu manla' matay.

24 ✧ Kelima neg higayun ne dlinekpesu sek telu pulu' bu' siyam ne dlekpes nek samau neg Judeo;

25 ✧ ketelu neg higayun ne dlinekpesu ne nga getaw Roma; bu' minsanu binatu. Ketelu neg higayun neng misegaran'u suk pekelened sek sinekayan'u, bu' minsanu medletawletaw riin sek tubig seled sek sendaw bu' se gebii.

26 ✧ Seng melaun ne ngak pekpanaw'u misegaran'u su kepeligruwan buwat seg baa' bu' buwat se ngak tulisan, se kepeligruwan buwat sek samau neg Judeo bu' buwat se nga gena' Judeo; duuni nga kepeligruwan ri se ngak siyudad, nga kepeligruwan ri se nga kemingawan, nga kepeligruwan ri sed dagat, bu' nga kepeligruwan ri se nga gena' metuud ne ngak sambat.

27 Misegaran'u suk pekterbahu bu' bu'us; taang run nda' naik tulug'u; miperii'anu bu' kininumu; taang run nda' nai gigu' nek pekaan'u, gempenilungan, awas mesuub.

28 Gawas sed дума ne ngag betang ne nda'u me'asuy, gendawendaw migulesu se kebetang ne nga getaw se dlaun ne ngak simbaan.

29 Bu' sud дума meluya, betiken'u rayun rema su keluya; bu' sud дума mekpekesala', megu'ulu run gupiya.

30 Bu' kina'enlan neng mekpesigarbuu, mekpesigarbuu metendeng se ngag betang neng

---

✧ **11:24 11.24:** Deuteronomio 25.3. ✧ **11:25 11.25:** a Su Ngak Pimbaal 16.22. b Su Ngak Pimbaal 14.19. ✧ **11:26 11.26:** a Su Ngak Pimbaal 9.23. b Su Ngak Pimbaal 14.5.

mekpe'ita' ne gendunu keluya.

³¹ Sud Diwata bu' su Gama' ne Ginu'u ne si Jesus—siya'en su ngalanen se genda'i gekteben!—mikesuun ne genda'u pegbalus.

³² ☆ Sed dituu sed Damascus, su gobernador nek sakup ni Gari' Aretas migbetang ne ngag bantay tu se nga genga'an nek siyudad sek peddaap ri senaan.

³³ Ma'ad sineleru nu ngak sementaun'u ri se gembagel neg bebaan bu' tinentunu ri sek padir, bu' mibeluyu buwat seniin.

12

Ngak Pegita'en bu' ngak Pirayag ni Pablo

¹ Duuni gempesigarbuu, isan ndi' ini mekegbaal neng melengas. Ma'ad mektuntulu nemuun metendeng se ngak pegita'en bu' ngak pirayag ned Diwata ri senaan.

² Misuunan'u ned duunik sala tawan neng mektetu'u riin ni Christ ne inuwit giin pagaw tu se kinetaasan ne dlangit sepulu' bu' paat taun na sung minayan. Nda'u mesuunay bu' metuud ba suk penghitabu' ketu awas pegita'en na run—sud Diwata raing mikesuun run.

³⁻⁴ Puli'an'u, misuunan'u ne getaw keni inuwit tu sek para'isu (puli'an'u, nda'u mesuunay neng metuud ba suk penghitabu' ketu awas pegita'en na run, sud Diwata raing mikesuun run), bu' ritu mikerengeg giin nek talu' ne ndi' mesulat bu' ndi' me'asuy ne getaw.

☆ **11:32 11.32-33:** Su Ngak Pimbaal 9.23-25.

⁵ Aas mikpesigarbuu metendeng se getaw keni ma'ad ndi'u mekpesigarbu metendeng se gegulingen'u, gawas se ngag betang neng mikpe'ita' gendunu keluya.

⁶ Bu' liyagan'u neng mekpesigarbu, gena'u bural, tendeng ay migasuyu se kemetuuran. Ma'ad ndi'u mekpesigarbu, tendeng ay ndi'u liyagan ne isan ta' ri seniyu megilala ri senaan ne dlabaw sinangkali' seng mi'ita' niyu neg binaal'u bu' mirengeng niyu landunik tinalu'u.

⁷ Ma'ad arun ndi'u mekpetaastaas gupiya tendeng seng melaun ne ketingelaan ne ngag betang neng mi'ita'u, binegayanu neng megeel ne dleruun ri se dlawas, ne ginamit ni Satanas sek pekpe'antus ri senaan arun ndi'u mekepesigarbu.

⁸ Migampu'u tu se Ginu'u se ketelu neg higayun metendeng run nini bu' mikpe'ilelaatu ri seniin ne uwa'enen nini ri senaan.

⁹ Ma'ad miksembag giin, "Su kepiyau giin su dlaun ne kina'enlanan mu, ay su ga'em'u metileng riin se keluya mu." Pidleliyagu gupiya, rayun, sek pekpesigarbu metendeng ri se keluyau, arun mbatik'u suk penaliped ne ga'em ni Christ ri senaan.

¹⁰ Pidleliyagu ri se nga keluya, se ngak pektampela', se ngak pegantus, se ngak pedlutus, bu' se nga keliseran, tendeng sek peksunud ri ni Christ. Ay bu' meluyau, meksiligenu tumu'.

Su Kegules ni Pablo para se ngak taga Corinto

¹¹ Binaal'u su gegulingen'u neng maa' neg bural, ma'ad gamu su getaran run nini. Gamu

siya su gembaya' mekpe'ita' nek peguyun ri senaan. Ay isan bu' nda'irunik paluu, ndi'u melupigan nu nga dlabi neng melengas ne nga "gapustulis" niyu.

¹² Sung melaun ne ngang milagru bu' ketingelaan neng mikpemetuud ne gapustulisu mibaal riin seniyou duma sek pekemelipelugbaken.

¹³ Landun baig binaal'u tu sed duma ne ngang mektetu'u tu se dlain ne ngak simbaan ne nda'u mbaal riin seniyou? Ay gaku' mismu nda' peksamuk sek pekpenengi nek penelapi' ne gabang ri seniyou. Pasaylu niyau na ma'ad!

¹⁴ Giin nini nemuun su ketelu neg higayun ne andamu neng meriin sek pegbentaw ri seniyou bu' nda'irunik penengiin'u ri seniyou. Gamu mismu su kina'enlan'u, gena' suk selapi' niyu ay su nga gembata', gena' gilang sung megbegay sek pengina'enlan nu ngang megulang, ma'ad su ngang megulang gilang sung megbegay se ngak pengina'enlan nu nga gembata'.

¹⁵ Pedleliyagenu sek pegbegay se dlaun neng naan, bu' isan pa su gegulingen'u, arun me'ebangan'u amu. Miika' ra ba rekay suk pekpetail niyu ri senaan tendeng ay pinetail'u amu gupiya?

¹⁶ Rayun minuyun amu ne nda'u peksamuk ri seniyou. Ma'ad duuning miktalu' neng metelapanu raw bu' tinuntuu amu.

¹⁷ Se gendun nek pebiyan? Tinuntuu amu ba pebiyan se isan ta' ne nga getaw nek sinugu'u riin?

¹⁸ Inandyu'u si Tito neng meriin, bu' miksugu'u ned duma neng mektetu'u neng meddunut ri

seniin. Metalu' ba niyu ne si Tito minuntu ri seniyu? Gena' ba giin bu' gaku' meksama se nga ketuyu'an bu' migbaal sek sama neg baalen?

¹⁹ Ali' bu' migena'ena' amu nek pinentuwan nami sek pekpenaliped su gegulingen nami riin seng metungenga'an niyu. Gena! Migasuy ami maa' ne si Christ sung migasuy riin seng metungenga'an ned Diwata bu' su kada neg betang neg binaal nami, ngak pinetail, mibaal sek pegabang ri seniyu.

²⁰ Minendeku ne sek peddateng'u riin, me'ita'u amu ne sug binaal niyu gena' maa' se dliyagan'u ri seniyu, bu' me'ita' niyau neng melain buwat se dliyagan niyu ri senaan. Minendeku neng me'ita'u suk pegbunu' bu' peksesinaay, pekpemunggaulay, bu' kerelaw, pektetampela'ay, pedlelibakay, pekemelipetaasen, bu' kegubet.

²¹ Minendeku ne sek sunud nek peddiin'u, pekpiirenu ned Diwata riin seng metungenga'an niyu, bu' mekesegawu tendeng ay melaun ri seniyu neng mikesala' nud diin bu' nda' ped-diksu' ri seng melaat neg binaalen, seg imural nek pekighilawas, bu' sek pekpetuyang sek pegbaal ne kelaatan.

13

Ketapusan ne ngak Penegul bu' Pengumusta

¹ ☆ Giin nini nemuun su ketelu nek peddiin'u sek pegbentaw ri seniyu. Sumala' sek tinalu' ri se kesulatan, "Bu' duunik sumbung, kina'enlan

---

☆ **13:1 13.1:** Deuteronomio 17.6; 19.15.

mpeligen pebiyan sek pekpemetuud sed duwa' awas telu tawan ne ngak sintigus."

² Liyagan'u talu' tu se nga getaw neng mikesala' nud diin, bu' tu se dlaun ned duma pa; tinalu'u ini nud diin se keruwa' nek pegbentaw'u riin seniyu, ma'ad asuy'u ini puli' nemuun neng melayu'u pa riin seniyu: sek sunud nek panahun ne mperiinu seniyu nda'irun naing mekedlaguy ri sek silut

³ ay minengaw amu ma nek pemetuud ne si Christ migasuy pebiyan ri senaan. Sek ped-dunuten ri seniyu, gena' giin meluya bu' ndi' ge'eman.

⁴ Ay isan metuud si Christ, riin se keluya, pinatay giin pebiyan sek pedlansang tu se krus, ma'ad mitubu' giin pebiyan ri se ga'em ned Diwata. Ay gita rema meluya riin sek pekesal-abuuk ta ri seniin; ma'ad ri seg rilasyun nami seniyu, mikaambit ita se ga'em ned Diwata riin se ketubu'en.

⁵ Sulayay niyu bu' ukumay niyu su gegulingen niyu arun mesuunan niyu bu' metuud ba gaid neng midleketubu' amu pebiyan ri sek pektu'u. Misuunan gaid niyu ne si Christ Jesus riin seniyu. Bu' nda', metuud gaid neng mipalungkaw amu ri sek pedleketubu' sek pektu'u niyu.

⁶ Mekesaligu neng misuunan niyu ne nda' ami mpalungkaw.

⁷ Na, migampu' ami tu sed Diwata ne ndi' amu megbaal neng melaat, gena' arun sek pekpe'ita' neng mikelampus ami, ma'ad arun mbaal niyu landuning metareng isan pa bu' gami ilelaan neng mipalungkaw.

⁸ Ay ndi' ami mekegbaal isan landun neg betang kuntra se kemetuuran, bu' ndi' para ra run nini.

⁹ Pedleliyagen ami seng meluya ami ma'ad gamu meligen. Aas migampu' ami rema ne mbaal amu neng metileng.

¹⁰ Giin nini su keterengan neng miksulatu riin seniyu saanay melayu'u buwat riin seniyu arun seng matengu riin, ndi'u mpeges sek pedlegamit se ketenged neg binegay ne Ginu'u ri senaan—ketenged sek pedligen ri seniyu bu' gena' sek pedlaat ri seniyu.

¹¹ Se ketapusan, nga kepeteran'u, pedleliyag amu! Pektinareng amu ri sek pedleketubu' niyu; penginengegay niyu su nga gandyu'u; peksalabuuk amu; bu' pedleketubu' amu ned duuni kelinaw. Bu' suk petail ned Diwata bu' kelinaw mperiin seniyu.

¹² Pedlekumustaay amu ri sek salasala seniyu.*

Su dlaun ne getawan ned Diwata mingumusta riin seniyu.

¹³ Su kepiya ne Ginu'u ne si Jesus Christ, suk petail ned Diwata, bu' suk peksalabuuk ri se Gispiritu Santu mperiin se dlaunan niyu.

Na, daal da ini.

---

* **13:12 13.12** Pedlekumustaay amu ri sek salasala seniyu: *ri se dlitiral nek pekegubad*, pedlekumustaay amu duma se galek.

Sug Begu Ne Kalegenan
New Testament in Northern Subanen

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Subanen, Northern)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

193ab46e-61e8-52e1-92f4-944939f948dd